Bes Diy Derg 2023;51(2):7-23 DOI: 10.33076/2023.BDD.1800

ARAŞTIRMA ▪ RESEARCH

Türkiye'de Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarının Mevcut Durum Analizi: 2021-2022 Yıllarına Ait Verilerin Değerlendirilmesi

Analysis of Current Situation of Nutrition and Dietetics Undergraduate Programs in Turkey: Evaluation of the Data for 2021-2022

Hülya Gökmen Özel[1], Kübra Işgın Atıcı[2], Ebru Melekoğlu[3]

Geliş tarihi/Received: 22.05.2023 • Kabul tarihi/Accepted: 22.08.2023

ÖZET

Amaç: Bu araştırma makalesinde Yükseköğretim Kurumları Sınavına (YKS) göre Türkiye'de Beslenme ve Diyetetik alanında eğitim veren lisans program sayıları, programların özellikleri, programların kontenjanları, eğitim/öğretime başlangıç/devam için asgari öğretim üyesi sayıları ve alanlarına ilişkin veriler değerlendirilmiştir.

Bireyler ve Yöntem: Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarına ait program ve kontenjan sayılarına ilişkin değerlendirmeler, Türkiye Cumhuriyeti Öğrenci Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) sayfası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi veri tabanından, "Sağlık Lisans Tamamlama" ve "Dikey Geçiş Sınavı" ile yerleşen öğrenci kontenjanları ve ön lisans programları adları ilgili web sitelerinden ve Eğitim/Öğretime Başlangıç/Devam İçin Asgari Öğretim Üyesi Sayıları ve Alanları YÖK Akademik web sitesinden elde edilmiştir.

Bulgular: Beslenme ve Diyetetik Lisans Programları YKS-2022 sonuçlarına göre, 53 devlet, 49 vakıf (7'si Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC)) olmak üzere toplam 102 üniversitede 116 program ve 6493 kontenjan ile eğitim vermektedir. YKS-2021'e göre toplam kontenjanın %9.3'ü (642 öğrenci) ve YKS-2022'ye göre toplam kontenjanın %8.4'ü (545 öğrenci) kadar öğrenci Sağlıkta Lisans Tamamlama ve Dikey Geçiş Sınavı ile yerleştirilmektedir. Tüm programlarda YKS-2022'ye göre en düşük başarı sıralaması 1.428.616, en yüksek başarı sıralaması 58.426'dır. Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında eğitim ve öğretime başlangıç için asgari öğretim üyesi sayısı ve alanları bakımından kriteri sağlamayan 2021 yılında 47/101 program (%46.5), 2022 yılında 33/106 program (%31.1) bulunmaktadır.

Sonuç: Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarının yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmeli, eylem planları hazırlanmalı ve ilgili birimlerle koordine bir şekilde çözüme yönelik girişimlerde bulunulmalıdır.

Anahtar kelimeler: Beslenme, Diyetetik, lisans eğitimi

ABSTRACT

Aim: This research article examines data related to undergraduate programs in Nutrition and Dietetics in Turkey, based on the Higher Education Institutions Exam (YKS). It evaluates program characteristics, quotas, minimum required teaching staff numbers, and their fields of expertise for the commencement and continuation of education in this field.

1. **İletişim/Correspondence:** Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye
E-posta: hgokmen@hacettepe.edu.tr ▪ https://orcid.org/0000-0002-8282-6468
2. Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Amasya, Türkiye ▪ https://orcid.org/0000-0002-3088-8675
3. Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Adana, Türkiye ▪ https://orcid.org/0000-0002-2342-221X

Subjects and Method: The assessment of program and quota numbers for Nutrition and Dietetics Undergraduate Programs was sourced from the Student Selection and Placement Center (ÖSYM) page. Quotas for "Health Bachelor Completion," and "Vertical Transfer Exam" were gathered from relevant websites. The minimum required number of teaching staff members and their areas of expertise were obtained from the Council of Higher Education (YÖK) Academic website.

Results: Based on the YKS-2022 results, there are a total of 116 programs across 102 universities (53 state and 49 private universities, including 7 from Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC)) offering education in Nutrition and Dietetics, with a combined quota of 6493. According to YKS-2021 and YKS-2022, respectively, 9.3% (642 students) and 8.4% (545 students) of the total quota are filled through Health Bachelor Completion and Vertical Transfer Exam. The success rankings for all programs, based on YKS-2022, range from a low of 1,428,616 to a high of 58,426. Within Nutrition and Dietetics Undergraduate Programs, in 2021, 47 out of 101 programs (46.5%) and in 2022, 33 out of 106 programs (31.1%) did not meet the criteria for the minimum required number of teaching staff and their fields of expertise for the commencement and continuation of education.

Conclusion: To address the challenges faced by Nutrition and Dietetics Undergraduate Programs, it is recommended to develop solutions, formulate action plans, and coordinate efforts with relevant departments to initiate effective measures for resolution.

Keywords: Nutrition, Dietetics, undergraduate education

GİRİŞ

Hacettepe Tıp Fakültesi'nin başlangıcı sayılan Çocuk Sağlığı Kürsüsü 2 Şubat 1954 tarihinde Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine bağlı olarak Prof. Dr. İhsan Doğramacı tarafından kurulduktan sonra, 1961 yılında Hacettepe Çocuk Sağlığı Enstitüsü bünyesinde kurulan Hacettepe Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik, Tıbbi Teknoloji, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon alanlarında eğitime başlamıştır, 1962 yılında ise ülkemizdeki Beslenme ve Diyetetik eğitimin başlangıcı sayılan Hacettepe Çocuk Sağlığı Enstitüsü bünyesinde Ev Ekonomisi Yüksekokulu'na bağlı olarak Beslenme ve Diyetetik Bölümü kurulmuştur. Beslenme ve Diyetetik Bölümü Hacettepe Üniversitesi 8 Temmuz 1967 tarih ve 892 sayılı Kanun ile henüz üniversite olarak kurulmadan eğitim-öğretime başlayan ilk dört bölümden birisidir (1).

Hacettepe Üniversitesi'nin kurulması ile Diyetetik Lisans Programı, 1967 yılında Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne, 1968 yılında Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne bağlı Ev Ekonomisi Yüksekokulu'nun kurulmasıyla bu yüksekokula bağlanmıştır ve aynı yıl bölümün adı "Beslenme ve Diyetetik" olarak değiştirilmiştir. Hacettepe Üniversitesi bölümlerinde 1976 yılında yeniden bir yapılanma olmuş, sonrasında Beslenme ve Diyetetik Bölümü Ev Ekonomisi Yüksekokulu'ndan ayrılarak "Gıda Analizleri ve Teknolojisi Bölümü" ve "Beslenme ve Gıda Bilimleri Enstitüsü" ile birlikte Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu'na bağlanmıştır. Ancak, 1977 yılında Gıda Analizleri ve Teknolojisi Bölümü'nün Gıda Mühendisliği Bölümü'ne dönüştürülüp Mühendislik Fakültesi'ne bağlanması ve Beslenme ve Gıda Bilimleri Enstitüsü'nün kapatılmasıyla, Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü 2007 yılına kadar Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu'nun tek bölümü olarak eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmüştür (2,3).

On öğrenci ile eğitim-öğretime başlayan Hacettepe Üniversitesi Diyetetik Lisans Programı, Türkiye'nin ilk diyetisyenlerini 6 Haziran 1966 tarihinde mezun etmiştir. Daha sonra kurulan ilk bölüm 1998 yılında Erciyes Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'dür. Bu zamana kadar geçen 36 yıl boyunca Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, ülkemizde diyetisyen yetiştiren tek bölüm olmuştur, 1999 yılında Başkent Üniversitesi, 2007 yılında da Yakın Doğu Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Programları kurularak eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Beslenme ve Diyetetik Programları YKS-

2022 sonuçlarına göre, 53 devlet, 49 vakıf (7'si KKTC) olmak üzere toplam 102 üniversitede 116 program ve 6493 kontenjan ile eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmektedir (2,4).

Bu araştırma makalesinde Yükseköğretim Kurumları Sınavına (YKS) göre Türkiye'de Beslenme ve Diyetetik alanında eğitim veren lisans program sayıları, programların özellikleri, programların kontenjanları, eğitim/öğretime başlangıç/devam için asgari öğretim üyesi sayıları ve alanlarına ilişkin verilerin karşılaştırmalı olarak (YKS-2021 ve YKS-2022 yıllarına ait) ortaya konulması ve eğitim-öğretim süreçlerinde yaşanan sorunların çözümüne yönelik önerilerin tartışılması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma makalesinde Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarına ait program ve kontenjan sayılarına ilişkin değerlendirmeler, Türkiye Cumhuriyeti Öğrenci Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) sayfası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi veri tabanından 1999-2009 yılları için Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) sonuçları, 2010-2017 yılları arasında Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) sınav sonuçları, 2018 yılından itibaren de Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) sonuçları kullanılarak yapılmıştır (5). YKS 2021 ve 2022 yıllarına ait değerlendirmeler ise YKS Kılavuzu YKS yerleştirme sonuçlarına ait sayısal bilgiler kullanılarak (6,7) hesaplanmıştır. Başarı sıralaması hesabı 2022 yılı için yapılmıştır ve başarı sıralaması hesaplanmasında YÖK Lisans Atlasından 116 programın bilgileri (fakülte ve yüksekokul) kullanılmıştır (8,9).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi veri tabanına ek olarak Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarına "Sağlık Lisans Tamamlama" ve "Dikey Geçiş Sınavı" ile yerleşen öğrenci kontenjanları ve lisans tamamlayacak ön lisans programlarının adları, ilgili web sitelerinden elde edilmiştir (10-13). Bu bölümde sadece Ek Madde 1 ile yerleştirilen öğrenci sayısı merkezi olarak duyurulmadığından dolayı öğrenci kontenjanlarına ulaşılamamış ve hesaplamaya dahil edilememiştir.

Türkiye'deki tahmini diyetisyen sayısı hesaplanırken yukarıdaki kontenjanlara ek olarak 1966-1998 yılları arasındaki tek programın Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü olması nedeniyle mezun sayısı Hacettepe Üniversitesi, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'ndan temin edilmiştir.

Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında Eğitim/Öğretime Başlangıç/Devam İçin Asgari Öğretim Üyesi Sayıları ve Alanları değerlendirilirken programların web sayfalarından Mayıs 2021 ve Mayıs 2022 tarihlerinde programlarda görevli öğretim üyelerinin adları belirlenmiş ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Akademik web sitesinden öğretim üyelerinin lisans dereceleri kaydedilmiştir (14). KKTC üniversitelerinde (7 üniversitede 10 program) görevli öğretim üyeleri doğru veriye ulaşılmadığı için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Yükseköğretim Kurumları bünyesinde açılmış/açılacak olan Beslenme ve Diyetetik lisans programlarında eğitim öğretime başlaması ve sürdürülmesi için asgari öğretim elemanı sayısı ve alanları "Sağlık, Sağlıkla İlgili veya İlişkili Programlarda Eğitim ve Öğretime Başlanması ve Sürdürülmesi İçin Gerekli Asgari Koşullar"a göre değerlendirilmiştir (15).

Programların akreditasyon bilgilerine ise Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK) web sayfasından ulaşılmıştır (16).

Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi

Tanımlayıcı bir çalışma olması nedeniyle, verilen değişkenler için sayı ve yüzde (%) değerleri ve ortalamalar hesaplanmıştır.

BULGULAR

Türkiye'de YKS-2022'ye göre 126 devlet ve 89 vakıf (15'i KKTC) toplam 215 üniversite olmak üzere 496.557.000 öğrenci kontenjanı açılmıştır. Sağlık Bilimleri alanında 105 devlet, 59 vakıf (9'u KKTC)

olmak üzere toplam 164 üniversitede 252 fakülte/yüksekokul altında 817 programda eğitim-öğretime devam edilmektedir. Üniversitelerin %75.2'sinde Sağlık Bilimleri alanında eğitim veren programlar *(Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Dil ve Konuşma Terapisi, Ebelik, Egzersiz ve Spor Bilimleri, Ergoterapi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Gerontoloji, Hemşirelik, İş Sağlığı ve Güvenliği, Odyoloji, Ortez ve Protez, Perfüzyon, Sağlık Yönetimi, Sosyal Hizmet Programları)* mevcuttur ve bu programlara ait kontenjanlar toplam kontenjanın %11.8'idir (58.594).

Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarının Özellikleri

Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarının bulunduğu üniversitelerin YKS ve eşdeğeri sınavlar ile öğrenci almaya başladığı yıllara göre dağılımları ve o yıla ait toplam kontenjan sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Lisans programları: Erciyes Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Programının öğrenci almaya başladığı 1998 yılı ile 2022 yılı arasında geçen 14 yıllık sürede, yılda ortalama 7 üniversitede öğrenci alınmaya başlanmıştır. En fazla öğrenci alınan yıl 11 üniversite sayısı ile 2018 yılı olmuştur (Tablo 1).

Ülkemizde YKS-2022'ye göre Beslenme ve Diyetetik alanında sadece İngilizce eğitim veren 4 adet lisans programı (*Atılım, İstanbul Yeni Yüzyıl, Yeditepe, Uluslararası Final Üniversiteleri*), hem İngilizce hem Türkçe eğitim veren 8 adet lisans programı (*Acıbadem, Bahçeşehir, Doğu Akdeniz, Haliç, İstanbul Gelişim, İstanbul Okan, Lefke Avrupa, Yakın Doğu Üniversiteleri*) bulunmaktadır. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde 2011 yılında İngilizce olarak açılan lisans programı 2014 yılında Türkçe'ye, Yeditepe Üniversitesi'nde 2008 yılında ve Atılım Üniversitesi'nde 2017 yılında Türkçe olarak açılan programlar sırasıyla 2013 ve 2020 yıllarında İngilizce'ye çevrilmiştir. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi ve Uluslararası Final Üniversitesi sırasıyla 2012 ve 2021 yıllarında lisans programlarını İngilizce olarak açmıştır. Acıbadem Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul Okan Üniversitesi, Lefke Avrupa Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi ise Türkçe olarak açtıkları programları ile birlikte farklı yıllarda İngilizce lisans programları da açmıştır (sırasıyla 2020 yılı, 2018 yılı, 2016 yılı, 2020 yılı, 2015 yılı, 2015 yılı, 2016 yılı ve 2013 yılı) (veriler tabloda gösterilmemiştir).

Beslenme ve Diyetetik lisans programları açısından iki üniversitede hem örgün eğitim hem de ikinci eğitim lisans programı bulunmaktadır *(Ağrı İbrahim Çeçen ve Bayburt Üniversiteleri)* ve ikinci öğretim programları Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde 2016 yılından itibaren ve Bayburt Üniversitesi'nde ise 2017 yılından itibaren aktif olarak eğitime devam etmektedir. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi ile Kastamonu Üniversitesi'nde 2013 yılında açılan ikinci öğretim programları 2014 yılında kapanmıştır.

YKS-2022'ye göre aynı üniversite çatısı altında hem Sağlık Bilimleri Fakültesi hem de Sağlık Bilimleri Yüksekokulu/Sağlık Yüksekokulu yapılanması olan iki üniversite bulunmaktadır *(İstanbul Medipol ve Selçuk Üniversiteleri)*. İstanbul Medipol Üniversitesi'nde Sağlık Bilimleri Fakültesi 2010 yılında, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu 2015 yılında, Selçuk Üniversitesi'nde Sağlık Yüksekokulu *(Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu)* 2011 yılında, Sağlık Bilimleri Fakültesi ise 2015 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Tüm üniversiteler birlikte değerlendirildiğinde Yüksekokul bünyesinde eğitim-öğretim veren Beslenme ve Diyetetik programı sayıları YKS-2021'de 9 iken *(Ağrı İbrahim Çeçen, Bitlis Eren, İstanbul Medipol, Kapadokya, Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri, KTO Karatay, Nişantaşı, Selçuk, Tekirdağ Namık Kemal Üniversiteleri)*, YKS-2022'de 5'e *(İstanbul Medipol, Kapadokya, KTO Karatay, Selçuk, Tekirdağ Namık Kemal Üniversiteleri)* düşmüştür. Diğer tüm Beslenme ve Diyetetik lisans programları Sağlık Bilimleri Fakülteleri altında yapılandırılmıştır.

YKS-2022'ye göre ülkemizde Beslenme ve Diyetetik lisans programı açısından iki üniversitede aynı üniversite çatısı altında ikişer adet Sağlık Bilimleri

Tablo 1. Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarının YKS ve eşdeğer sınavlara göre öğrenci almaya başladığı yıllar, üniversite adları ve tüm programların o yıla ait toplam kontenjan sayıları

YKS ve Eşdeğer Sınavlara Göre Öğrenci Alınmaya Başlanan Yıl ve Üniversite Adı		Tüm Programların Belirtilen Yıldaki Toplam Kontenjan Sayısı
1962	Hacettepe Üniversitesi	1962 yılı 10, 1997 yılı 62
1998	Erciyes Üniversitesi	103
1999	Başkent Üniversitesi	143
2007	Yakın Doğu Üniversitesi	242
2008	Ankara Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, İstanbul Bilim Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi	460
2009	Atatürk Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Trakya Üniversitesi	589
2010	Afyon Kocatepe Üniversitesi (2017'de kapanarak Afyon Sağlık Bilimleri Üniversitesi adını almıştır), Gazi Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Doğu Akdeniz Üniversitesi	926
2011	Marmara Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Okan Üniversitesi, Şifa Üniversitesi (2016 yılında kapanmıştır), Lefke Avrupa Üniversitesi	1278
2012	Bitlis Eren Üniversitesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi, Mevlana Üniversitesi (2016 yılında kapanmıştır), Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Zirve Üniversitesi (2016 yılında kapanmıştır)	1794
2013	Artvin Çoruh Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	2610
2014	Erzincan Üniversitesi (2017 yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi adını almıştır), Fırat Üniversitesi, Acıbadem Üniversitesi, Bezmi Alem Vakıf Üniversitesi, Biruni Üniversitesi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Sanko Üniversitesi, Turgut Özal Üniversitesi (2016 yılında kapanmıştır)	2891
2015	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	3469
2016	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstinye Üniversitesi, KTO Karatay Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, Yüksek İhtisas Üniversitesi	4198
2017	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Bayburt Üniversitesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Beykent Üniversitesi, Kent Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi	4591
2018	Akdeniz Üniversitesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, İstanbul Gedik Üniversitesi, Kapadokya Üniversitesi, Lokman Hekim Üniversitesi, Toros Üniversitesi, Girne Üniversitesi	5642
2019	Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Ankara Medipol Üniversitesi, Fenerbahçe Üniversitesi	5576
2020	Bingöl Üniversitesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Munzur Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İstanbul Atlas Üniversitesi, İstanbul Rumeli Üniversitesi, İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, İzmir Tınaztepe Üniversitesi, Nişantaşı Üniversitesi	6256
2021	Erzurum Teknik Üniversitesi, Hitit Üniversitesi, Iğdır Üniversitesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Antalya Bilim Üniversitesi, İstanbul Galata Üniversitesi, Uluslararası Final Üniversitesi	6912
2022	Amasya Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi	6493

Fakültesi bulunduğu belirlenmiştir *(Sağlık Bilimleri ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversiteleri).* Sağlık Bilimleri Üniversitesi altında yapılanan Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi (İstanbul) 2016 yılında ve Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ankara) 2018 yılında, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi altında yapılanan Sağlık Bilimleri Fakültesi 2016 yılında, Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi ise 2018 yılında eğitim-öğretime başlamıştır.

Kontenjanlar ve ek yerleştirmeler: Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nün kurulduğu 1962 yılında 10 olan kontenjan sayısı, YKS-2022'de 6493 kontenjana ulaşmıştır. Altmış yıllık eğitim-öğretim süresi boyunca (1962-2022 yılları arasında) en fazla öğrenci kontenjanı açılan yıl 6912 kontenjan ile 2021 yılı olmuştur (Tablo 1). Hacettepe Üniversitesi'nden sonra ikinci lisans programının açıldığı 1998 yılından itibaren en fazla kontenjan artış oranı %90.1 artış ile 2007-2008 yılları arasında (242 kontenjandan 460 kontenjana) olmuştur. Bu artışı sırasıyla %69.2'lik artış ile 1999-2007 yılları ve %57.2'lik artış ile 2009-2010 yılları arası izlemiştir. En az kontenjan artış oranı ise sırasıyla %1.1'lik oran ile 2018-2019 yılları arası, %9.4'lük artış ile 2016-2017 yılları arası ve %10.5'lik artış ile 2020-2021 yılları arasında olmuştur. İlk lisans programın açıldığı 1962 yılından itibaren ilk kontenjan azalışı ise 2021-2022 yılı arasında gerçeklemiştir (%6.1 azalış oranı ile 419 kontenjan azalışı). Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarının YKS-2021 ve YKS-2022'ye göre kontenjan doluluk oranları ek yerleştirmeler hariç sırasıyla %80.5 ve %100 olmuştur.

Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarına öğrenci yerleştirilen "Sağlıkta Lisans Tamamlama" ve "Dikey Geçiş Sınavı"nın yürürlüğe girdiği yıllardan itibaren belirlenmiş kontenjanlarına ait bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'deki veriler değerlendirildiğinde Ek Madde 1 hariç 2011-2022 yılları arasında toplam Beslenme ve Diyetetik Lisans Programları kontenjanının %3.0'ü kadar öğrencinin Sağlıkta Lisans Tamamlama ile, %7.3'ü kadar öğrencinin ise Dikey Geçiş Sınavı ile yerleştirildiği görülmüştür. Bu oranlar YKS-2021 ve YKS-2022 yılları için değerlendirildiğinde Sağlıkta Lisans Tamamlama için %3.4'ten %1.3'e bir azalma, Dikey Geçiş Sınavı için ise %5.9'dan %7.1'e bir artış olduğu görülmüştür. Sağlıkta Lisans Tamamlama sınavı ile Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarına sağlıkla ilişkili 6 ön lisans programından *(Çocuk Gelişimi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Diyaliz, Evde Hasta Bakımı, Yaşlı Bakımı, Yaşlı Hizmetleri ve*

Tablo 2. "Sağlıkta Lisans Tamamlama" ve "Dikey Geçiş Sınavı" için yıllara göre kontenjanlar

Yıllar	Toplam Kontenjan	Sağlıkta Lisans Tamamlama Kontenjan	Sağlıkta Lisans Tamamlama Kontenjan %'si (Toplam Kontenjanın)	Dikey Geçiş Sınavı Kontenjan	Dikey Geçiş Sınavı Kontenjan %'si (Toplam Kontenjanın)
2011	1278	-	-	9	0.7
2012	1794	-	-	138	7.7
2013	2610	-	-	257	9.9
2014	2891	-	-	339	11.7
2015	3469	?	?	337	9.7
2016	4198	250	6.0	300	7.2
2017	4591	240	5.2	310	6.8
2018	5642	240	4.3	437	7.8
2019	5576	240	4.3	408	7.3
2020	6256	240	3.8	397	6.3
2021	6912	233	3.4	409	5.9
2022	6493	87	1.3	458	7.1
TOPLAM	**51710**	**1530**	**3.0**	**3799**	**7.3**

**Ek Madde 1'e ilişkin kontenjanlara ulaşılamadığı için değerlendirmeye alınamamıştır.*

Bakımı), Dikey Geçiş Sınavı ile de 2000 yılından itibaren 29 ön lisans programından *(Aile Ekonomisi ve Beslenme Öğretmenliği, Aşçılık, Engelli Bakımı ve Rehabilitasyon, Et Endüstrisi, Et ve Et Ürünleri Teknolojisi, Evde Hasta Bakımı, Gemi Aşçılığı, Gıda Teknolojisi, Gıda Kalite Kontrol ve Analizi, Gıda Kalite ve Sağlık Kontrol/Gıda Kalitesi ve Sağlık Kontrolü, Gıda Teknikerliği, Hasta Bakımı, Hazır Yemek ve Aşçılık, İkram Hizmetleri, Kesim ve Et/Kesim ve Et Endüstrisi, Kültür Balıkçılığı, Mantarcılık, Mutfak Yönetimi, Su Ürünleri İşleme Teknolojisi, Süt ve Ürünleri, Süt ve Ürünleri Teknolojisi, Un Üretim Teknolojisi, Un ve Unlu Mamüller Teknolojisi, Yağ Endüstrisi, Yaşlı Bakımı, Yaşlı Bakım Hizmetleri, Yaşlı Hizmetleri Bakımı, Yemek Pişirme Teknikleri, Yiyecek İçecek İşletmeciliği/Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği)* öğrenci alınmaktadır.

Puanlar ve başarı sıralaması: Tüm üniversiteler birlikte değerlendirildiğinde YKS-2022'ye göre en düşük puanla öğrenci alan Beslenme ve Diyetetik lisans programının puanı 153,88 puan ve başarı sıralaması 1.428.616, en yüksek puanla öğrenci alan programın puanı 447,94 ve başarı sıralaması 58.426'dır. En yüksek ve en düşük sıralama ile öğrenci alan programların başarı sıralaması arasındaki fark 1.370.190'dır. Devlet üniversiteleri birlikte değerlendirildiğinde en yüksek ve en düşük sıralama ile öğrenci alan programların başarı sıralaması arasındaki farkın 374.379, sadece burslu vakıf üniversiteleri değerlendirmeye alındığında en yüksek ve en düşük sıralama ile öğrenci alan programların başarı sıralaması arasındaki farkın daha az olduğu (219.079) görülmüştür. Tüm vakıf üniversiteleri birlikte değerlendirildiğinde (burslu ve indirimli/ücretli) en yüksek ve en düşük sıralama ile öğrenci alan programların başarı sıralaması arasındaki fark yüksektir (578.016). KKTC üniversitelerinde ise en yüksek ve en düşük sıralama ile öğrenci alan lisans programlarının başarı sıralaması arasındaki fark 1.099.986'ya ulaşmaktadır (Tablo 3).

En yüksek ve en düşük sıralamaya göre öğrenci alan ilk beş ve son beş lisans programının burslu ve ücretli programlarının kontenjanları ve başarı sıralamaları Tablo 4'te verilmiştir.

Bu verilere göre, en yüksek sıralamaya göre öğrenci alan ilk beş program sırasıyla Bahçeşehir Üniversitesi, İngilizce, burslu, Yeditepe Üniversitesi, İngilizce, burslu, Bahçeşehir Üniversitesi, burslu, Hacettepe Üniversitesi ve Acıbadem Üniversitesi, İngilizce, burslu programlarıdır. Hacettepe Üniversitesi en düşük 75.721 sıralama ile öğrenci alırken, diğer üniversitelerin aynı programlarının ücretli ve burslu öğrenci alan programları karşılaştırıldığında, adı geçen üniversitelerin burslu programlarının

Tablo 3. YKS-2022'ye göre en düşük ve en yüksek puanlar ve yerleşen son kişinin başarı sıralaması

Programlar	Öğrenci Sayısı (toplam öğrenci sayısının %'si)	Puan		Yerleşen Son Kişinin Başarı Sırası			
		En düşük	En yüksek	En düşük sıralama	En yüksek sıralama	Ortalama	Fark (en düşük-en yüksek)
Tüm üniversiteler	6493 (%100)	153,88	447,94	1.428.616	58.426	331.147	1.370.190
Devlet üniversiteleri	3805 (%58.6)	261,60	429,09	450.120	75.721	261.678	374.379
Devlet ve burslu vakıf üniversiteleri	4168 (%64.2)	261,60	447,94	450.120	58.426	214.015	391.694
Burslu vakıf üniversiteleri	363 (%5.6)	305,38	447,94	277.505	58.426	156.423	219.079
İndirimli/ücretli vakıf üniversiteleri	1995 (%30.7)	235,76	334,56	635.442	205.646	429.955	429.796
Tüm vakıf üniversiteleri	2358 (%36.3)	235,76	47,94	635.442	58.426	310.596	578.016
Burslu KKTC üniversiteleri	124 (%1.9)	247,51	289,15	538.808	329.630	423.095	209.178
Tüm KKTC üniversiteleri	330 (%5.1)	153,88	289,15	1.428.616	329.630	617.049	1.099.986

Tablo 4. En yüksek ve en düşük sıralamaya göre öğrenci alan ilk beş programın burslu ve ücretli programlarının kontenjanları ve başarı sıralamaları

Üniversite Adı	Program Adı	Kontenjan (toplam kontenjanın %'si)	Sıralama	Program Adı	Kontenjan (toplam kontenjanın %'si)	Sıralama	Fark
En Yüksek Sıralama							
Bahçeşehir Üniversitesi	İngilizce, Burslu	9 (%23.7)	58.426	İngilizce, Ücretli	29 (%76.3)	368.698	310.272
Yeditepe Üniversitesi	İngilizce, Burslu	12 (%30.0)	72.197	İngilizce, Ücretli	28 (%70)	348.894	276.697
Bahçeşehir Üniversitesi	Burslu	8 (%28.5)	74.377	Ücretli	20 (%71.5)	396.658	322.281
Hacettepe Üniversitesi	-	100 (%100)	75.721	-	-	-	-
Acıbadem Üniversitesi	İngilizce, Burslu	9 (%15)	77.949	İngilizce, %25 İndirimli	51 (%85)	451.351	373.402
En Düşük Sıralama							
Uluslararası Final Üniversitesi	İngilizce, %50 indirimli	12 (%60.0)	1.428.616	İngilizce, Burslu	8 (%40.0)	538.808	889.808
Kıbrıs Toplum ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi	%50 indirimli	25 (%83.3)	1.070.459	Burslu	5 (%16.7)	489.566	580.893
Yakın Doğu Üniversitesi	İngilizce, %50 indirimli	15 (%50.0)	913.224	İngilizce, Burslu	15 (%50.0)	470.022	443.202
Girne Üniversitesi	%50 indirimli	24 (%80.0)	878.765	Burslu	6 (%20.0)	420.540	458.225
Lefke Avrupa Üniversitesi	İngilizce, %50 indirimli	15 (%50.0)	737.931	İngilizce, Burslu	15 (%50.0)	460.018	277.913

sıralamalarının 58.426-77.949 arasında, ücretli programlarının sıralamalarının ise 348.894-451.351 arasında değiştiği görülmüştür. Ücretli ve burslu programlar arasındaki fark ise 276.697-373.402 arasındadır. Ücretli programların kontenjanları toplam kontenjanın %70'inden fazlasını kapsamaktadır (%70-85) (Tablo 4). Bir başka deyişle en yüksek sıralamaya göre öğrenci alan programların kontenjanlarının ortalama %75.7'si, ortalama 371.913 sıralama ile öğrenci almıştır (veri tabloda gösterilmemiştir). En düşük sıralamaya göre öğrenci alan son beş programın tümü KKTC üniversitelerine bağlı programlardır (Uluslararası Final Üniversitesi, İngilizce, %50 indirimli, Kıbrıs Toplum ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi %50 indirimli, Yakın Doğu Üniversitesi, %50 indirimli, Girne Üniversitesi, %50 indirimli, Lefke Avrupa Üniversitesi, İngilizce %50 indirimli) ve programlarının sıralamalarının ise 1.428.616-737.931 arasında değiştiği görülmüştür. Bu programlara ait kontenjanlar toplam kontenjanın %1.4'üdür.

Beslenme ve Diyetetik lisans programlarında eğitim/öğretime başlangıç/devam için asgari öğretim üyesi sayıları ve alanları: Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında görevli öğretim üyelerinin lisans mezuniyetlerine göre alanları ve alan dışı öğretim üyelerinin lisans mezuniyetleri Tablo 5 ve Tablo 6'da değerlendirilmiştir.

Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında görevli öğretim üyesi sayısı 2021 yılında 443, 2022 yılında 527'dir. Bu öğretim üyelerinden Beslenme ve Diyetetik Lisans mezunu olanların sayısı 2021 yılında 212'den, 2022 yılında 284'e yükselmiştir. Diğer lisans mezunu öğretim üyesi sayısındaki artış ise daha az olmuştur (%5.2). Beslenme ve Diyetetik lisans mezunu öğretim üyelerinin ortalama sayısı hem devlet (ortalama= 1.9'dan 2.6'ya), hem de vakıf üniversitelerinde (ortalama= 2.3'ten 2.8'e) 2022 yılında artmıştır. Tüm üniversiteler birlikte değerlendirildiğinde alan dışı lisans mezunu ortalama öğretim üyesi sayısı 2022 yılında değişmemiştir (ortalama= 2.3 ve 2.3). Hem

Tablo 5. Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında görevli öğretim üyelerinin lisans mezuniyetlerine göre alanlarının değerlendirilmesi

Beslenme ve Diyetetik Lisans Mezuniyetine Göre*	2021			2022		
	Program sayı	Ortalama	n	Program sayı	Ortalama	n
Devlet	53	4.4	232	58	5.2	299
Alan	53	1.9	104	58	2.6	152
Alan dışı	53	2.4	128	58	2.5	147
Vakıf	48	4.4	211	48	4.8	228
Alan	48	2.3	108	48	2.8	132
Alan dışı	48	2.1	103	48	2.0	96
Toplam	101	4.4	443	106	5.0	527
Alan	101	2.1	212	106	2.7	284
Alan dışı	101	2.3	231	106	2.3	243

**2021 ve 2022 yıllarına ait KKTC üniversitelerindeki 10 program doğru veriye ulaşılmadığı için değerlendirme dışı bırakılmıştır.*

***Alan Beslenme ve Diyetetik lisans mezunu, alan dışı diğer lisans mezunları olarak tanımlanmıştır.*

Tablo 6. Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında görevli alan dışı öğretim üyelerinin lisans mezuniyetlerine göre değerlendirilmesi

Alan dışı öğretim üyelerinin alanları*	2021		Alan dışı öğretim üyelerinin alanları*	2022	
	n	%		n	%
Devlet	**128**	**100.0**	**Devlet**	**147**	**100.0**
Gıda Mühendisliği	40	31.3	Gıda Mühendisliği	47	32.0
Biyoloji	27	21.1	Biyoloji	34	23.1
Kimya/Kimya Müh.	24	18.7	Kimya/Kimya Müh.	32	21.8
Veterinerlik	16	12.5	Veterinerlik	17	11.6
Diğer**	15	11.7	Diğer**	14	9.5
Tıp Fakültesi	6	4.7	Tıp Fakültesi	3	2.0
Vakıf	**103**	**100.0**	**Vakıf**	**96**	**100.0**
Tıp Fakültesi	37	35.9	Tıp Fakültesi	36	37.5
Kimya/Kimya Müh.	22	21.4	Kimya/Kimya Müh.	17	17.7
Gıda Mühendisliği	12	11.7	Gıda Mühendisliği	15	15.6
Veterinerlik	12	11.7	Veterinerlik	11	11.5
Biyoloji	11	10.6	Diğer**	11	11.5
Diğer**	9	8.7	Biyoloji	6	6.2
Toplam	**231**	**100.0**	**Toplam**	**243**	**100.0**
Gıda Mühendisliği	52	22.5	Gıda Mühendisliği	62	25.5
Kimya/Kimya Müh.	46	19.9	Kimya/Kimya Müh.	49	20.2
Tıp Fakültesi	43	18.6	Biyoloji	40	16.5
Biyoloji	38	16.5	Tıp Fakültesi	39	16.0
Veterinerlik	28	12.1	Veterinerlik	28	11.5
Diğer**	24	10.4	Diğer**	25	10.3

**KKTC üniversiteleri (7 üniversitede 10 program) doğru veriye ulaşılmadığı için değerlendirme dışı bırakılmıştır.*

***Diğer: 2021 yılında: Ev Ekonomisi (n=6), Biyokimya (n=5), Eczacılık (n=4), Ziraat Mühendisliği (n=4), Hemşirelik (n=1), Su Ürünleri (n=1), İstatistik (n=1), Biyoteknoloji (n=1), Kamu Yönetimi (n=1),*

2022 yılında: Biyokimya (n= 6), Ev Ekonomisi (n=6), Eczacılık (n=4), Ziraat Mühendisliği (n=4), Ebelik (n=1), Su Ürünleri (n=1), İstatistik (n=1), Moleküler Biyoloji ve Genetik (n=1), Çocuk Gelişimi (n=1)

toplam hem de Beslenme ve Diyetetik lisans mezunu öğretim üyesi sayısında 2022 yılında bir artış olmuştur (sırasıyla %19.0 ve %34.0), Beslenme ve Diyetetik lisans mezunu öğretim üyesi bulundurmayan lisans program sayısı 2021 yılında 21/101 iken (%20.8), 2022 yılında 8/106'ya (%7.6) azalmıştır. Bu verilere göre Beslenme ve Diyetetik Programlarında eğitim ve öğretime başlangıç için asgari öğretim üyesi sayısı ve alanları bakımından kriteri sağlamayan 2021 yılında 47/101 lisans programı (%46.5), 2022 yılında 33/106 lisans programı (%31.1) bulunmaktadır (veriler tabloda gösterilmemiştir). Beslenme ve Diyetetik eğitim ve öğretimi üçüncü yılının sonuna kadar sağlanması gereken asgari öğretim üyesi ve asgari öğretim elemanı sayılarına göre bir değerlendirme yapıldığında ise kriteri sağlamayan 2021 yılı için 37/80 lisans programı (%46.3), 2022 yılı için 26/83 lisans programı (%31.3) olduğu görülmüştür (veriler tabloda gösterilmemiştir) (üç yıldan fazla eğitim-öğretim yapan lisans programları dahil edilmiştir, 2021 yılı için 2019 yılı öncesi, 2022 yılı için 2020 yılı öncesi eğitim-öğretime başlayan üniversiteler dahil edilmiştir).

Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında görevli alan dışı öğretim üyelerinin lisans mezuniyetleri değerlendirildiğinde (Tablo 6) 2021 ve 2022 yıllarında devlet üniversitelerinde en fazla gıda mühendisliği (sırasıyla %31.3 ve %32.0), vakıf üniversitelerinde ise en fazla tıp fakültesi (sırasıyla %35.9 ve %37.5) mezunu öğretim üyelerinin görev aldığı görülmüştür. Tüm üniversiteler toplam olarak değerlendirildiğinde 2021 yılı için ilk üç sırayı gıda mühendisliği (%22.5), kimya/kimya mühendisliği (%19.9) ve tıp fakültesi (%18.6), 2022 yılı için ilk üç sırayı gıda mühendisliği (%25.5), kimya/kimya mühendisliği (%20.2) ve biyoloji (%16.5) lisans mezunu öğretim üyeleri almaktadır (Tablo 6).

Türkiye'deki diyetisyen sayısı: Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nün mezun verdiği 1966 yılından ikinci lisans programın açıldığı 1998 yılına kadar mezun olan diyetisyen sayısı 1391'dir. İkinci lisans programın açıldığı 1998 yılından 2022 yılında mezun olacak 2018 girişli öğrenci sayısı ise YKS kontenjanları üzerinden 33184 diyetisyen olarak hesaplanmıştır. Sağlıkta Lisans Tamamlama için 2015-2018 yılları arasındaki 730 mezun ve Dikey Geçiş Sınavı için 2011-2018 yılları arasındaki 2127 mezun birlikte değerlendirildiğinde Türkiye'deki diyetisyen sayısının EK Madde 1 hariç yaklaşık olarak 34.000 civarında olduğu tahmin edilmektedir (Tablo 2 ve Tablo 7).

Türkiye'deki Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında okuyan öğrenci sayısının ise 2019, 2020, 2021 ve 2022 yılları YKS kontenjanları (toplam 25.237 kontenjan) ve Ek Yerleştirmeler (toplam 2472 kontenjan) birlikte değerlendirildiğinde yaklaşık olarak 27.709 olduğu hesaplanmıştır (Bu değerlendirmeye 2023 YKS ile giriş yapan öğrenciler alınmamıştır). Dört yıl sonra (2025-2026 eğitim öğretim yılında) ülkemizde Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nün kurulduğu andan itibaren (1966-2022 yılları arasında 56 yıl süre ile) verilen mezun sayısının %83.5'i kadar diyetisyen mezun olacaktır.

Akreditasyon: Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK) tarafından akredite edilen lisans programların isimleri

Tablo 7. Türkiye'deki diyetisyen sayısının hesaplanması*

Kategoriler	Tahmini Mezun Sayısı**
1966-1998 yılları arasındaki mezun sayısı (Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nden)	1391
1998-2018 YKS ve eşdeğeri sınavların kontenjanları	28936
2015-2018 yılları arası Sağlıkta Lisans Tamamlama kontenjanları	730
2011-2018 yılları arası Dikey Geçiş Sınavı kontenjanları	2127
TOPLAM	33184

**EK Madde 1 kontenjanlarına ulaşılamadığı için hesaplamaya dahil edilmemiştir.*

*** 2019 girişli öğrencilerin 2023 yılında mezun oldukları varsayıldığı için 2019 yılı kontenjanları değerlendirmeye dahil edilmemiştir.*

Tablo 8. Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK) tarafından akredite edilen lisans programların isimleri ve akreditasyon süreleri

Üniversite Adı	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Süre (yıl)
Acıbadem Üniversitesi	19.03.2021	30.09.2023	2
	20.03.2023	30.09.2026	3
Ankara Üniversitesi	19.03.2021	30.09.2026	5
Başkent Üniversitesi	15.03.2019	30.09.2024	5
Doğu Akdeniz Üniversitesi	08.03.2021	30.09.2026	5
Ege Üniversitesi	20.03.2023	30.09.2028	5
Erciyes Üniversitesi	19.03.2021	30.09.2026	5
Gazi Üniversitesi	13.03.2020	30.09.2025	5
Hacettepe Üniversitesi	13.03.2020	30.09.2025	5
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	13.03.2020	30.09.2022	2
	08.03.2022	30.09.2025	3
İstanbul Medipol Üniversitesi	13.03.2020	30.09.2022	2
	08.03.2022	30.09.2025	3
Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	20.03.2023	30.09.2028	5
Sanko Üniversitesi	19.03.2021	30.09.2023	2
	20.03.2023	30.09.2026	3
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	19.03.2021	30.09.2023	2
	20.03.2023	30.09.2026	3
Yeditepe Üniversitesi	13.03.2020	30.09.2022	2
	08.03.2022	30.09.2025	3

ve akreditasyon süreleri Tablo 8'de verilmiştir. SABAK tarafından akredite edilen lisans program sayısı 14'tür ve ülkemizdeki Beslenme ve Diyetetik lisans programlarının sadece %12.1'i akredite edilmiştir, 2024 yılı için başvuru yapan lisans program sayısı ise 3'tür (İstinye, Lefke Avrupa ve Ondokuz Mayıs Üniversiteleri).

TARTIŞMA

Ülkemizde şimdiye kadar ortaöğretimden yükseköğretime geçiş içerisinde farklı sınav sistemleri uygulanmıştır. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı, 1974 ve 1980 yılları arasında tek basamaklı olarak, 1980-1998 yılları arasında "Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)" ve "Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS)" olmak üzere iki basamaklı olarak uygulanmış, 1999 yılında iki basamaklı sınavın ikinci basamağı olan "Öğrenci Yerleştirme Sınavı" kaldırılmış, sınav "Öğrenci Seçme Sınavı" adı altında tek basamaklı bir sınav haline getirilmiş, 1999 yılından 2009 yılına kadar var olan tek aşamalı sınav sisteminin yerini 2010 yılından itibaren çift aşamalı sınav sistemi almıştır. Sınavın ilk aşamasına Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS), ikinci aşamasına ise Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) adı verilmiştir. YGS'yi geçen öğrenciler, LYS oturumlarına girmeye hak kazanmışlardır. YGS ve LYS son kez 2017 yılında gerçekleştirilmiştir, 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren de Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS), Türkiye'de ÖSYM tarafından ortaöğretimden yükseköğretime geçiş sınavı olarak uygulanmaya başlanmıştır. Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarına Öğrenci Yerleştirme ve Seçme Sınavlarında "Sayısal" puan türü ile Lisans Yerleştirme Sınavlarında "YGS-2 (Yüksekokula bağlı lisans programlarında) ve "MF-3 (Fakülteye bağlı lisans programlarında)" puan türleri ve Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nda "Sayısal" puan türü ile öğrenciler yerleştirilmiştir. İlk kez 1962 yılında açılan Beslenme ve Diyetetik eğitimi 10 öğrenci kontenjanından günümüzde 6493 öğrenci kontenjanına yükselmiştir. YKS kontenjanlarının doluluk oranları yıllar içerisinde farklılık göstermektedir, 2021 yılında %80.5'e

gerileyen kontenjan doluluk oranları (devlet %100, vakıf %61.8, KKTC %24.6), 2022 yılında özellikle devlet üniversitelerinin kontenjan sayılarının azaltılması ile tekrardan %100'e (devlet %100, vakıf %100, KKTC %99.7) ulaşmıştır.

YKS kontenjanlarının dışında Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarına "Sağlık Lisans Tamamlama", "Ek Madde 1" ve "Dikey Geçiş Sınavı" ile de öğrenci yerleştirilmektedir. Sağlık Ön lisans Mezunlarının Sağlık Lisans Tamamlamalarına İlişkin Usul ve Esaslar 2014 yılında yayınlanan 6569 sayılı Kanun gereğince, 19.11.2014 tarihine kadar ebelik ve hemşirelik ön lisans programlarından mezun olanların kendi alanlarında, Yükseköğretim Kurulu'nun belirlediği diğer sağlık ön lisans programlarından mezun olanların ise Yükseköğretim Kurulu'nun belirlediği alanlarda lisans tamamlamalarına ilişkin hususları düzenlemektedir (10). Buna göre Yükseköğretim Kurulu her yıl ebelik ve hemşirelik ön lisans programları hariç diğer sağlık ön lisans programlarından mezun olanların hangi alanlarda lisans tamamlayabileceklerine ilişkin bilgileri yayınlamaktadır. Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında "Sağlık Lisans Tamamlama Kapsamına Alınan Ön lisans Programları" 2022 yılı için belirlenen programlardan (11) geçiş yapan öğrenci sayısı 2021 yılı için 233 iken (toplam kontenjanın %3.4'ü), 2022 yılında YKS kontenjanlarının azalmasıyla birlikte 87 kontenjana (toplam kontenjanın %1.3'ü) gerilemiştir. Sağlık Lisans Tamamlama Kapsamına Alınan Ön lisans Programları 2021 yılı için 13 devlet üniversitesi, 2022 yılı için ise 12 devlet üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Lisans Programı'na geçiş olanağı sağlamaktadır *(Ankara, Artvin Çoruh, Aydın Adnan Menderes, Bayburt, Erciyes, Erzincan Binali Yıldırım, Gazi, Hacettepe, Kırklareli, Necmettin Erbakan, Ondokuz Mayıs, Tekirdağ Namık Kemal Üniversiteleri)* (12).

Merkezi Yerleştirme Puanı (Ek Madde-1) kapsamında yatay geçişler, 24 Nisan 2010 tarih ve 27561 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Yükseköğretim Kurumlarında Ön lisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Ana dal, Yan Dal ile Kurumlar arası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelik" çerçevesinde yapılmakta (13) ve uygulama ilkeleri YÖK'ün sayfasında yayınlanmaktadır (17). Yükseköğretim Kurumlarında Ön Lisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Anadal, Yan Dal ile Kurumlararası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin Ek Madde 1 uyarınca alınan öğrenci sayısı nispeten daha azdır, bu araştırma makalesinde toplam kontenjana ulaşılamadığı için bir değerlendirme yapılamamıştır.

Dikey Geçiş Sınavı (kısaca DGS), 2000 yılından bu yana meslek yüksekokulları ile açık öğretim ön lisans programlarından mezun olan öğrencilerin örgün öğretim lisans programlarına geçiş yapmaları için ÖSYM tarafından yapılmakta olan sınavın adıdır. DGS ile Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarına 2000 yılından itibaren öğrenci alınmaktadır. YKS-2022'de 29 ön lisans programından öğrenci alınmıştır (18). YKS-2021'e göre toplam kontenjanın %9.3'ü (642 öğrenci) ve YKS-2022'ye göre toplam kontenjanın %8.4'ü (545 öğrenci) kadar öğrenci Sağlıkta Lisans Tamamlama ve Dikey Geçiş Sınavı ile yerleştirilmiştir. YKS sınavı dışında ön lisans programlarının lisans tamamlamalarına olanak veren bu uygulamalar öğrenciler arasında eşitsizliğe ve eğitim-öğretim süreçlerinde bazı aksaklıklara neden olmaktadır.

Lisans program ve kontenjan sayılarının artması ile eğitim-öğretim süreçlerinde ortaya çıkan sorunlardan birisi de açılan lisans programlarında alandan yeterli sayıda öğretim elemanının olmamasıdır. Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 16.01.2019 tarihli toplantısında Yükseköğretim Kurumları bünyesinde açılmış/açılacak olan Fakülte ve Yüksekokul bünyesinde yer alan "Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Dil ve Konuşma Terapisi, Ebelik, Ergoterapi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Gerontoloji, Hemşirelik, İş Sağlığı ve Güvenliği, Odyoloji, Ortez-Protez, Perfüzyon, Sağlık Yönetimi, Sosyal Hizmet" lisans programlarında eğitim öğretime başlaması ve bunun sürdürülmesi için asgari öğretim elemanı, laboratuvar ve teçhizat gerekleri hususunda Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı, Sağlık Bilimleri Dekanlar Konseyi (SABDEK) ile Sağlık Eğitimi Çalışma Grubunun

görüşleri göz önünde bulundurularak, Yükseköğretim Kurumları tarafından ilgili programlara öğrenci alınması, eğitim ve öğretimin sürdürülmesi için "Sağlık, Sağlıkla İlgili veya İlişkili Programlarda Eğitim ve Öğretime Başlanması ve Sürdürülmesi İçin Gerekli Asgari Koşullar"ın sağlanması gerektiğine, söz konusu koşulların kontenjan taleplerinin değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulmasına karar verilmiştir. Beslenme ve Diyetetik Lisans Programı açma aşamasında, eğitim ve öğretime başlangıç için asgari öğretim üyesi sayısı 3'tür. Öğretim üyelerinde en az ikisinin Beslenme ve Diyetetik alanından olması zorunludur. Diğer öğretim üyeleri ise Beslenme ve Diyetetik, Gastroenteroloji (Tıp), Endokrinoloji ve Metabolizma (Tıp), Tıbbi Biyokimya, Tıbbi Mikrobiyoloji, Tıbbi Biyoloji ve Genetik, Gıda Mühendisliği (Besin Hijyeni ve Teknolojisi) alanlarından birinden olabileceği belirtilmiştir. Eğitim ve öğretimin üçüncü yılının sonuna kadar sağlanması gereken asgari öğretim üyesi sayısı 3, asgari öğretim elemanı sayısı ise 1 olarak belirlenmiştir. Öğretim üyesine ek olarak belirtilen asgari öğretim elemanının Beslenme ve Diyetetik alanından olmak üzere araştırma görevlisi, öğretim görevlisi veya öğretim üyesi olabileceği belirtilmiştir (15). Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında eğitim ve öğretime başlangıç için asgari öğretim üyesi sayısına göre bir değerlendirme yapıldığında Beslenme ve Diyetetik Programlarında eğitim ve öğretime başlangıç için asgari öğretim üyesi sayısı ve alanları bakımından kriteri sağlamayan programların oranı 2021 yılında %46.5 iken, bu oran 2022 yılında %31.1'e düşmüştür, ancak programların hala yaklaşık 1/3'i kriterleri sağlamamaktadır. Zaman içerisinde Beslenme ve Diyetetik doktora programlarından mezun sayılarının artması ile Beslenme ve Diyetetik Lisans programlarında alandan öğretim üyesi sayısında bir artış olmaktadır. Programlarda yeterli sayıda öğretim üyesinin olmaması sağlık meslek mensubu sayılan ve doğrudan diyetisyenlik mesleğini icra yetkisi bulunan mezunların yetkinliklerinin yeterli olmaması ile sonuçlanmaktadır. Ayrıca programlarda yeterli sayıda alandan öğretim üyesinin olmaması sonucunda alandan öğretim üyesi olmayan lisans programlar, daha kıdemli lisans programları ile YÖK tarafından çeşitli projeler kapsamında eşleştirilmekte (19,20), bu durum da kıdemli programlardaki öğretim üyelerinin iş yüklerinin artmasına, öğrenciler arasında da eşitsizliğe neden olmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı On Birinci Kalkınma Planına (2019-2023) göre mezuniyet sonrası doğrudan meslek icra yetkisi veren yükseköğretim programlarında asgari başarı puanı şartının genişletilmesi hedeflenmiştir (21). En düşük puan şartı Tıp ve Hukuk Programları için 2015, Mühendislik ve Mimarlık Programları için 2016, Öğretmenlik Programları için 2017, Diş Hekimliği ve Eczacılık Programları için 2020 yıllarından itibaren uygulanmaktadır. YKS-2022 Kılavuzu'na göre en düşük başarı sırası, Öğretmenlik (ilgili puan türünde) ve Mühendislik programları (sayısal puan türünde) için 300.000, Mimarlık programları için 250.000, Hukuk (eşit ağırlıklı puan türü) ve Eczacılık (sayısal puan türünde) programları için 100.000, Diş Hekimliği programları için 80.000 ve Tıp Programları için 50.000 olarak belirlenmiştir (22). YÖK'ün 2021 yılında aldığı karar ile "Meslek icra yetkisi veren hukuk, sağlık ve mühendislik alanlarının asgari başarı puan şartı artırılacak ve bu uygulamanın kapsamının genişletileceği" belirtilmiştir (23).

YKS-2022'ye göre en düşük öğrenci alan lisans programın başarı sıralaması 1.428.616, en yüksek öğrenci alan lisans programın başarı sıralaması 58.426'dır. En yüksek ve en düşük sıralama ile öğrenci alan lisans programların başarı sıralaması arasındaki fark 1.370.190'dır. YKS-2022'ye göre en düşük başarı sırası şartı 200.000 olarak belirlenirse, kontenjanın yaklaşık olarak %22'sini (n= 1401), 250.000 olarak belirlenirse yaklaşık olarak %34'ünü (n= 2223) ve 300.000 olarak belirlenirse yaklaşık olarak %46'sını (n= 2972) kapsayacaktır. YKS-2022'ye göre yerleşen son kişinin başarı sıralamasına göre bir değerlendirme yapıldığında 200.000 başarı sıralaması ile öğrenci alan bir programda (Erciyes Üniversitesi, 203.411 başarı sırası) yerleşen son kişinin TYT (Temel Yeterlilik Sınavı) net sayısı tüm alanlar için (Türkçe, Temel Matematik, Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri)

100 soru üzerinden 66.9, AYT (Alan Yeterlilik Sınavı) için 80 soru üzerinden (Matematik, Kimya, Biyoloji, Fizik) 33.4'tür (%41.8), 250.000 başarı sıralaması ile öğrenci alan bir programda (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, 258.848 başarı sırası) yerleşen son kişinin TYT net sayısı 100 soru üzerinden 60.5, AYT için 80 soru üzerinden 24.7 (%30.9) ve 300.000 başarı sıralaması ile öğrenci alan bir programda (Kastamonu Üniversitesi, 303.481 başarı sırası) yerleşen son kişinin TYT net sayısı 100 soru üzerinden 53.7, AYT için 80 soru üzerinden 22.5'tir (%28.1). En yüksek sıralama ile (58.426 başarı sırası) öğrenci alan programda (Bahçeşehir Üniversitesi, İngilizce, burslu) yerleşen son kişinin TYT net sayısı 100 soru üzerinden 87.9, AYT için 80 soru üzerinden 60.7 (%75.9), en düşük sıralama ile (1.428.616 başarı sırası) öğrenci alan programda (Uluslararası Final Üniversitesi, İngilizce, %50 indirimli) yerleşen son kişinin TYT net sayısı 100 soru üzerinden 20.8, AYT için 80 soru üzerinden 2.9'dur (%3.6) (7-9). Özellikle sağlık alanında doğrudan meslek icra yetkisi veren alanlarda, mezunların sağlık alanında çalışacakları düşünüldüğünde en düşük başarı şartı uygulamasının getirilmesi bir zorunluluktur. Yazarların önerisi sağlık meslek mensubu yetiştiren lisans programları için en düşük başarı şartı uygulamasının 200.000 olması gerektiği yönündedir, bu şekilde belirlenen başarı şartı ile TYT sorularının yaklaşık %65'ini, AYT sorularının ise %40'ını yapan öğrencilerin seçilmesi mümkün olacaktır. Ancak bu önerinin tüm sağlık alanlarını kapsayacak şekilde yapılabilmesi için benzer hesaplamaların diğer sağlık alanlarında da yapılması ve Sağlık Bilimleri Fakülteleri altında yapılanan tüm sağlık meslek mensuplarının birlikte değerlendirilerek en düşük başarı şartı uygulamasının belirlenmesi daha uygun olacaktır.

Ülkemizde Sağlık Bilimleri alanında eğitim veren lisans programlarının sayısının hızla artması nedeniyle Sağlık Bilimleri Fakülteleri'nin sorunlarına çözümler getirmek, bu programların müfredatını günümüzün gerektirdiği şekilde düzenleyerek Sağlık Bilimleri Fakülteleri arasındaki işbirliği ve iletişimi güçlendirmek, çözüm gerektiren konularda hızlı ve etkin bir paylaşım sağlamak ve Sağlık Bilimleri alanındaki politikaları daha verimli geliştirilebilmek amaçlarıyla ortak bir platforma ihtiyaç duyulmuş ve Türkiye ve KKTC'den 27 Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin katılımıyla 27 Mayıs 2015 tarihinde, Sağlık Bilimleri Dekanlar Konseyi (SABDEK) kurulmuştur. SABDEK, Sağlık Bilimleri alanında verilen eğitimlerin niteliğini arttırma ve geliştirmeye yönelik çalışmalar yaparak, Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesindeki tüm programların ulusal ve uluslararası akreditasyon yeterliliklerini sağlayacak zemin oluşturmayı hedeflemiştir. Bu kapsamda 7 Eylül 2015 tarihinde Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Dil ve Konuşma Terapisi, Ebelik, Ergoterapi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Odyoloji ve Sağlık Yönetimi programları için Ulusal Çekirdek Eğitim Programları (UÇEP)'nın oluşturulması kararı alınmış ve bu programlara ait UÇEP'ler 2017 yılında, Sosyal Hizmet UÇEP 2022 yılında YÖK Genel Kurulu'ndan geçerek onaylanmıştır (24). Pandemi ile ortaya çıkan belirsizlik, 2020'li yıllarla birlikte hız kazanan küresel değişim, yükseköğretim programlarına da öğrenme becerileri son derece gelişkin, çevresel değişimlere daha uyumlu, kendini dinamik biçimde yenileyebilen, ayrıca mesleki ve gelişimsel motivasyonunu sürekli yüksek tutabilen uzmanlar yetiştirmek gibi bir misyon yüklemiştir. Bu bakış açısıyla Sağlık Bilimleri Fakülteleri altında yer alan 8 programa ilişkin, öğretim tasarımcıları, alan uzmanları, öğrenciler ve diğer paydaşların katkılarıyla belirlenmiş yenilikçi beceriler, bunların kazandırılabileceği temel yöntem, materyal ve kaynaklar, değerlendirme yaklaşımlarının UÇEP'lere yansıtılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Yenilikçi öğretim anlayışı ile güncellenen UÇEP'ler (Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Dil ve Konuşma Terapisi, Ebelik, Ergoterapi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, Odyoloji ve Sağlık Yönetimi) 08 Ağustos 2023 tarihinde değerlendirilmek üzere YÖK Eğitim Öğretim Daire Başkanlığı'na iletilmiştir. Sadece Beslenme ve Diyetetik Lisans Programları için değil, Sağlık Bilimleri Fakülteleri altında yapılanan 16 lisans programı için *(Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Dil ve Konuşma Terapisi, Ebelik, Egzersiz ve Spor*

Bilimleri, Ergoterapi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Gerontoloji, Hemşirelik, İş Sağlığı ve Güvenliği, Odyoloji, Ortez ve Protez, Perfüzyon, Sağlık Yönetimi, Sosyal Hizmet) veya 11 Nisan 1928 tarihli ve 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'a 06 Nisan 2011 tarihinde eklenen Ek Madde 13 kapsamında (25) ve 22 Mayıs 2014 tarihli ve 209007 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Sağlık Meslek Mensupları İle Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik (26)'e göre Sağlık Mensubu olan mesleklerin *(Diyetisyen, Dil ve Konuşma Terapisti, Ebe, Ergoterapist, Fizyoterapist, Hemşire, Odyolog, Perfüzyonist)* sorunlarının SABDEK aracılığıyla çözülmesi için girişimde bulunulması önem taşımaktadır. SABDEK Yürütme Kurulu yukarıda bahsedilen konuları da kapsayan yedi adet eylem planı hazırlayarak (2022-2024 yılları için) çalışmalarına başlamıştır *(1. Mezuniyet Sonrasında Doğrudan Meslek İcra Yetkisi Veren Sağlık, Sağlıkla İlgili Programlarda Asgari Başarı Puanı Şartı Uygulamasının Getirilmesi, 2. Sağlık, Sağlıkla İlgili Programlarda Eğitim ve Öğretime Başlanması Ve Sürdürülmesi İçin Asgari Koşullar Genel İlkelerinin Yeniden Belirlenmesi, 3. Sağlık, Sağlıkla İlgili Programlarda Yenilikçi Öğretim Anlayışıyla Güncellenen Ulusal Çekirdek Eğitim Programlarının Müfredata Entegrasyonunun Gerçekleştirilmesi, 4. Sağlık, Sağlıkla İlgili Programlarda Evrensel Kurallar Doğrultusunda Mezuniyet Sonrası Yetkinlik Sınavı İçin Standartların Belirlenmesi, 5. Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başvurusuna İlişkin Yaşanan Sorunların Çözümüne Yönelik Stratejilerin Geliştirilmesi, 6. Sağlık, Sağlıkla İlgili Programlarda Uygulamalı Eğitimler Çerçeve Yönetmeliğine İlişkin Yaşanan Sorunların Çözümüne Yönelik Stratejilerin Geliştirilmesi, 7. Sağlık Bilimleri Temel Alanı Doçentlik Başvuru Şartları Arasında Yer Alan Çok Disiplinli Sağlık Bilimleri Alanının Yeniden Tanımlanması).* Bu eylem planları mezuniyet öncesi ve sonrası sorunları kapsamaktadır ve bu eylem planları hayata geçirilebilirse Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarının yaşadığı sorunlar da dahil olmak üzere Sağlık Bilimleri Fakülteleri altında yapılanan programların ve mesleki sorunların çözümü mümkün olacaktır.

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü dördüncü yıl mezunlarını verdiği yıl, mezun diyetisyenler meslek mensuplarını bir çatı altında toplayacak, onların hem mesleki gelişimlerine destek verecek, hem de mesleki uygulamalarına yönelik standartları oluşturacak yasal düzenlemeleri sağlayacak meslek örgütünü, 1969 yılında "Türkiye Diyetisyenler Derneği" adı altında kurmuşlardır. Kurulduğu tarihten itibaren Türkiye Diyetisyenler Derneği diyetisyenlerin meslek örgütü olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Türkiye'deki mezun diyetisyen sayısı tam olarak bilinmemekle birlikte, yapılan hesaplara göre 33184 diyetisyen olduğu tahmin edilmektedir (Tablo 7). Türkiye Diyetisyenler Derneği'nden 26 Mayıs 2023 tarihinde alınan bilgi doğrultusunda üye sayısının 3311 olduğu öğrenilmiştir. Türkiye'deki mezun diyetisyenlerin %90'ının meslek örgütüne üye olmadıkları saptanmıştır. Bir meslekte profesyonel olma yolunda, ilişkili olduğu konunun ya da disiplinin ilerlemesini sağlamak ve o alanda uğraş veren bireylerin-meslek mensuplarının ekonomik ve sosyal statüsünün yükselmesini gerçekleştirmek büyük önem taşımaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için toplumun genel iyiliği için de çalışılması gerektiğinden özellikle sağlık alanlarında meslek örgütlenmesi ayrı bir önem kazanmaktadır. Profesyonellik açısından da, sağlıklı bir toplumu yaratmada en önemli sorumluluğu üstlenen sağlık meslek mensuplarının sadece "mesleki eğitimi" yeterli değildir, "mesleki örgütlenme" de büyük önem taşımaktadır. Meslek örgütü, mesleki güçler arasındaki etkileşimin öncülüğünü üstlenerek gelişme stratejilerini belirlemek ve uygulamakla sorumludur. Öncelikli görevleri arasında mesleğin kabulü, unvanların korunması, geliştirilmesi, tanıtılması, yaygınlaştırılması ile mesleki kimliğin geliştirilmesini sağlamak vardır. Bu nedenle mezun diyetisyenlerin meslek örgütüne üye olmalarını teşvik eden stratejiler geliştirilmelidir.

Bu araştırma makalesinde Beslenme ve Diyetetik lisans programlarının güncel verileri eşliğinde bu programlara ait sorunlar ve çözüm önerileri tartışılmıştır. Beslenme ve Diyetetik Lisans

Programları ile birlikte Sağlık Bilimleri Fakülteleri altında yer alan tüm programların yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilerek eylem planları hazırlanmalı ve ilgili birimlerle koordineli bir şekilde çözüm önerileri geliştirilmelidir.

Yazarlık katkısı ▪ Author contributions: *Çalışmanın tasarımı: HGÖ; Çalışma verilerinin elde edilmesi: HGÖ, KIA, EM; Verilerin analiz edilmesi: HGÖ; Makale taslağının oluşturulması: HGÖ; İçerik için eleştirel gözden geçirme: HGÖ; Yayınlanacak versiyonun son onayı: HGÖ, KIA, EM. ▪ Study design: HGÖ; Data acquisition: HGÖ, KIA, EM; Data analysis: HGÖ;Drafting of the manuscript: HGÖ; Critical review of the content: HGÖ; Final approval of the version to be published: HGÖ, KIA, EM.*

Etik Kurul Onayı ▪ Ethics approval: *Veriler halkın erişimine açık web sitelerinden (ÖSYM ve YÖK'e ait ilgili web sayfaları) toplandığı için etik kurul onayına ihtiyaç duyulmamıştır. ▪ Ethics committee approval was not required as the data were collected from publicly accessible websites (relevant web pages of ÖSYM and YÖK).*

Çıkar çatışması ▪ Conflict of interest: *Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan ederler. ▪ The authors declare that they have no conflict of interest.*

KAYNAKLAR

1. Hacettepe Üniversitesi İlklerin ve Başarıların Üniversitesi. Tarihçe. Erişim: https://www.hacettepe.edu.tr/hakkinda/tarihce. Erişim tarihi: 18.08.2023.
2. Büyüktuncer-Demirel Z, Baysal A. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü:50 Yıllık Tarihçe. Bes Diy Derg. 2012;40(3):203-10.
3. Bakanlar Kurulu Kararı. Resmi Gazete: 2007/12216. Erişim: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/06/20070613-8.htm. Erişim tarihi: 17.08.2023.
4. ÖSYM Yükseköğretim Kurumu Sınavları. Erişim: https://www.osym.gov.tr/TR,23975/2022-yks-ek-yerlestirme-sonuclarina-iliskin-sayisal-bilgiler.html. Erişim tarihi: 17.08.2023.
5. ÖSYM ÖSYS: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi. Erişim: https://www.osym.gov.tr/TR,9306/osys-anasayfa.html. Erişim tarihi: 15.08.2023.
6. ÖSYM Yükseköğretim Kurumları Sınavı. Erişim: https://www.osym.gov.tr/TR,22584/2022.html. Erişim tarihi: 14.08.2023.
7. ÖSYM 2021-YKS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler. Erişim: https://www.osym.gov.tr/TR,21286/2021-yks-yerlestirme-sonuclarina-iliskin-sayisal-bilgiler.html. Erişim tarihi:10.08.2023.
8. Yükseköğretim Kurulu Beslenme ve Diyetetik (Fakülte) Programı Bulunan Tüm Üniversiteler. Erişim: https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10020. Erişim Tarihi: 09.09.2023.
9. Yükseköğretim Kurulu Beslenme ve Diyetetik (Yüksekokul) Programı Bulunan Tüm Üniversiteler. Erişim: https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=20008. Erişim Tarihi: 09.09.2023.
10. Sağlık Önlisans Mezunlarının Sağlık Lisans Tamamlamalarına İlişkin Usul ve Esaslar. Erişim: https://www.yok.gov.tr/DuyuruBelgeleri/Proje%20Destekleme%20ve%20Geli%C5%9Ftirme%20Daire%20Ba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1/2022/saglik-onlisans-saglik-tamamlamalarina-iliskin-usul-ve-esaslar.pdf. Erişim Tarihi: 12.08.2023.
11. Yükseköğretim Kurulu 2022 Sağlık Lisans Tamamlama Başvuru ve Tercih İşlemleri. Erişim: https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/DuyuruDetay.aspx?did=1221. Erişim Tarihi: 09.09.2023.
12. 2022 Sağlık Lisans Tamamlama Yerleştirme. Erişim: https://www.yok.gov.tr/DuyuruBelgeleri/Proje%20Destekleme%20ve%20Geli%C5%9Ftirme%20Daire%20Ba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1/2022/slt-2022-en-dusuk-en-yuksek-puanlar-universite.pdf. Erişim Tarihi: 18.08.2023
13. T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. Yükseköğretim Kurumlarında Ön lisans Ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Anadal, Yan Dal İle Kurumlar Arası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelik. Resmi Gazete: 24.04.2010-27561. Erişim: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=13948& MevzuatTur=7& MevzuatTertip=5. Erişim Tarihi: 10.08.2023.
14. YÖK Akademik. Yükseköğretim Akademik Arama. Erişim: https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/. Erişim tarihi: 05.06.2023.
15. Sağlık, Sağlıkla İlgili veya İlişkili Programlarda Eğitim ve Öğretime Başlanması ve Sürdürülmesi İçin Asgari Koşullar Genel İlkeler. Erişim: https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yok-tarafindan-Asgari-Kosullari-Belirlenen-Programlar/saglik_Programlari.pdf. Erişim tarihi: 06.08.2023.
16. SABAK Akredite Program Listesi. 2022 Yılı Başvuru Sonuçları. Erişim: https://www.sabak.org.tr/index.php/tr/akreditasyon/akredite-olan-programlarin-listesi/yillara-gore-akredite-program-listesi. Erişim tarihi: 10.08.2023.

17. Yükseköğretim Kurulu. Güz ve Bahar Dönemi Ek Madde 1 Uygulama İlkeleri. Erişim: https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Ogrenci/GuzveBaharDonemiEkMadde1UygulamaIlkeleri.aspx. Erişim tarihi: 09.08.2023.
18. ÖSYM. DGS: Dikey Geçiş Sınavı. Erişim:https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2022/DGS/tablo1_13052022.pdf. Erişim Tarihi: 08.08.2023.
19. YÖK Anadolu Projesi. Erişim: https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2021/anadolu-projesi-brosur.pdf. Erişim tarihi: 08.08.2023.
20. YÖK Akademik Hareketlilik projesi. Erişim: https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2022/yok-akademik-hareketlilik-projesi-basliyor.aspx. Erişim tarihi: 07.08.2023.
21. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023). Erişim: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023). Erişim Tarihi: 10.08.2023.
22. Tablo 3 ve Tablo 4'te yer alan yükseköğretim programlarının koşul ve açıklamaları. Erişim: https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2022/YKS/EK/kosulveaciklamalar07092022.pdf. Erişim tarihi: 08.08.2023.
23. Üniversitelere girişte hukuk, sağlık ve mühendislik alanlarının asgari başarı puanı şartı artırılacak. Erişim: https://basin.yok.gov.tr/InternetHaberleriBelgeleri/%C4%B0nternet%20Haber%20Belgeleri/2021/298_yuksekogretimde_yeni_hedefler.pdf. Erişim tarihi: 12.08.2023.
24. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Çekirdek Eğitimi Programları. Erişim: https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/ulusal-cekirdek-egitimi-programlari. Erişim tarihi: 20.08.2023.
25. Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun. Kanun Numarası:1219. Erişim: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.1219.pdf. Erişim tarihi: 07.08.2023.
26. Sağlık Meslek Mensupları İle Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş Ve Görev Tanımlarına dair Yönetmelik. Resmi Gazete: 22.05.2014-29007. Erişim: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140522-14.htm. Erişim tarihi: 23.08.2023.